

КОРОЛЕНКО В. Л.

м. Миколаїв

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКІВ

Найважливішою сферою взаємовідношення людини і суспільства є мораль, моральність як особливий спосіб практично-духовного освоєння людиною дійсності. Впродовж всієї історії люди мріяли про гідне і щасливе життя, засноване на ідеалах добра і справедливості, чесності і вірності, людяності і товариської взаємодопомоги. В усі часи моральні цінності та ідеали виражали найглибші прагнення людства, відкривали перспективу вдосконалення суспільства, додавали людському життю високий духовний сенс.

Прагнення людей осягнути природу етичних цінностей, розібратися в закономірностях розвитку моралі є зрозумілим, щоб добре орієнтуватися в життєвих обставинах, мати стійкі життєві цілі і свідомо наповнювати життя ціннісним змістом. Моральні цінності допомагають розвинути моральну самосвідомість особистості, сприяють формуванню у людини відчуття особистісної відповідальності за власне моральне самовдосконалення, учать свідомо і самостійно дотримуватися етичних завдань.

Моральні цінності орієнтують людину в її поведінці. Це виявляється можливим не тому, що людині вигідно або приємно брати їх до уваги в своїх рішеннях і діях; цінності функціонують таким чином, що надають волю людині. Моральні цінності завжди проголошуються у формі, яка вказує на необхідність їх практичного втілення в діях. Дотримання моральних цінностей сприймається людиною як необхідність, тому невиконання сприймається людиною як провина, що не дає спокою її совісті.

У моральних цінностях представлені всі значущі для людини сенси, але найбільш глобальним з них є сенс життя, сутність якого полягає у ставленні особистості до себе і суспільства, у розумінні свого місця в суспільстві та у осмисленні соціального значення своєї діяльності.

Людині необхідно бути впевненою в тому, що її індивідуальне життя потрібне їй самій, людям і суспільству. Правильне розуміння людиною сенсу життя додає їй етичну силу, яка допомагає подоланню життєвих труднощів. Для людини представляє інтерес не лише результат її діяльності, але й сама діяльність, потреба в ній.

Доцільно зазначити, що у сім'ях, де існує суворий зовнішній контроль і жорстокі покарання, більше шансів виростити людину з відсутністю міцної моральної основи, яка не розуміє нічого, окрім батога. Вона йтиме до своєї мети уникаючи зовнішнього покарання, не звертаючи увагу на страждання оточуючих. Водночас сім'ї, де переважають доброзичливі, довірливі стосунки, - виховують дітей із стійкою моральністю, в яких високий рівень внутрішнього самоконтролю і моральної рефлексії. Людина, що зростає в атмосфері уваги і ласки, глибоко засвоює моральні норми та ідеали, вона співчуває оточуючим, сприймає їх страждання як свої та прагне не робити злого.

Лише за умови дотримання прав інших людей і виконання своїх обов'язків людина сприяє благу інших людей. Це сприяння передбачає інші по характеру вчинки, що здійснюються відповідно до ситуацій, що склалися і людям, які мають до них відношення.